

Principy kvantitativního výzkumu a feministické impulsy v kvantitativní metodologii

Problematiky kvantitativního výzkumu spočívá v sestavení kvalitního dotazníku či rozhovoru, který by nám přinesl dostatečně uspokojující informace pro sociologický problém, který hodláme sledovat. V průběhu posledního století dochází k posunu a zlepšení technik používaných v dotaznících, zaručující nám vyvarování se sesbíraných desinformací a redukcí obvyklých chyb.

Od docílení úplného popisu a analýzy reality nás dělí dva základní problémy, redukce a transformace informací. Především pak převod informací z dotazníků do kvalitních výsledků výzkumu je v různých vědách různě obtížný a různě spolehlivý. Určení pohlaví je jednoznačná záležitost, kterou běžným pozorováním můžeme zaznamenat, jak se ale ptát na nepozorovatelné otázky správně? Nelze veškeré vzorky potřebné k výzkumu pouze vypořádat, jelikož by to bylo velmi náročné [Disman2002].

Jednou z nejobvyklejších metod sociologických výzkumů jsou průzkumy. Pomocí průzkumů lze získat údaje, kterými lze popsat obecně společnost. Navíc se výsledky průzkumů dostávají do povědomí lidí díky medializaci a publicitě. Sběr informací od široké veřejnosti ovšem nestojí pouze na průzkumech a dotaznících, se kterými jsou výzkumy spojovány, ale také na rozhovorech, dokumentech a jiných formách sociologických výzkumů [O'ConnellDavidson, Layder 1994].

Dle Dismana[2002] jsou nejvýznamnějšími nástroji pro výzkum validita a reliabilita. „Validita je takové měření, které měří skutečně to, co jsme zamýšleli měřit. Reliabilní měření je takové měření, které nám při opakované aplikaci dává shodné výsledky; pokud se ovšem stav pozorovaného objektu nezměnil.“ [Disman 2002; 68]

Kvantitativní výzkum využívá deduktivní metodu, která vychází z teorie nebo obecně formulovaného problému. Díky tzv. pracovním hypotézám přeformátováváme teoretické znalosti problému do jazyka výzkumu. Ač je vzorek výzkumu velmi pestrý a rozsáhlý, vždy odpovídá pouze malé části dané společnosti, výsledky jsou přenášeny na celou populaci, či část společnosti – podle toho, jaká problematika je zkoumána [Disman 2002].

Díky tomuto postupu je kvantitativní sociologický výzkum kritizován z řad feministek. Společně s marxisty feministky tvrdí, že „oficiální statistiky nejsou sbírány, ale produkovány

a výsledky průzkumů nejsou hledány, ale tvořeny“ [O’ConnellDavidson, Layder 1994; 77]. Dle feministek jsou oficiální statistiky právě a pouze vyprodukovaná suma individuální masy lidí, kteří mají každý svojí vlastní zkušenost, subjektivní názory a skupiny, resp. genderové problematiky jsou pak skryty převedením na širokou populaci. Příkladem je často uváděno téma znásilňování, které je vedeno pouze ve vztahu k ženám (znásilňování typu muž – muže není evidováno, termín znásilnění */rape/* je posuzován pouze pokud je obětí žena) [O’ConnellDavidson, Layder 1994].

Teorie ohledně znásilňování je čistě důkazem patriarchálního systému, jelikož je znásilnění posuzováno muži. Aby čin, který je ze znásilnění nařčen, byl prokázán, jsou sledovány takové hodnoty, aby mohlo být vyloučeno ženské svádění, tj. laicky řečeno – ženy jsou natolik vyzývavé, že si o „sex“ řeknou. Proto je typický mužský přístup značný [O’ConnellDavidson, Layder 1994].

„Policisté, lékaři, soudci, právníci a jiní zapojení do každého případu znásilnění nevymýšlejí stereotypy a pojmy, které vkládají smysl sexuálnímu násilí ve společnosti, ale využívají takové, které patří do lékařské vědy a psychoanalytické teorie („hysterické“ ženy, „nymfomanky“, „masochistické“ ženy), stejně tak jako obecně populární představy o sexualitě žen.“ [překlad K.M., O’ConnellDavidson, Layder 1994; 77].

Empirický pohled statistik je zjevně naivní svým zaměřením na numerická fakta měřící sociální svět. Druhým příkladem je důkaz, že do roku 1986 nezahrnovaly registry narozených dětí povolání matky. Až od roku 1982 začalo být postupně povolání matek uváděno, avšak v úmrtních listech dětí do 16 let. Vzhledem k tabuizování povolání žen, byly ženy zařazovány do sociálních tříd dle povolání manžela. Proto jsou výzkumy zkreslené [O’ConnellDavidson, Layder 1994].

Vrátíme se ještě k problematice tvorby výsledků z dotazníků. Naprosté znehodnocení výzkumu formou dotazníků lze docílit jejich nízkou návratností. Celkově lze nadpoloviční návratnost u doručovacích dotazníků považovat za úspěch [Disman 2002]. Nicméně právě četnost odpovědí udává spolehlivost výzkumu, jelikož při nedostatku zpětných odpovědí může dojít ke zkreslení [O’ConnellDavidson, Layder 1994].

S větší návratností lze počítat u dotazníků, které jsou přímo předkládány respondentům. Tj. dotazování na ulicích, v obchodních centrech či volání respondentům domů a následné vyplňování po telefonu [O’ConnellDavidson, Layder 1994]. U Kinseyho se v jeho známých

výzkumech, například ohledně sexuality, setkáváme s naprostou absencí přehledu o návratnosti dotazníků. Jeho technika (tzv. *snowball method*) spočívala ve sbírání vzorků skrze asistenty, většinou dobrovolníky, kteří byli osloveni, aby nadále přiváděli další asistenty na pomoc s výzkumem a současně se do něj zapojili. Vzhledem k tomu, že výzkum probíhal na velmi široké geografické ploše a dobrovolníci sbírající data byli často anonymní, neměl Kinsey možnost porovnat, kolik procent oslovených se výzkumu doopravdy zúčastnilo a ani jaké měli popřípadě důvody k jejich neúčasti [O'ConnellDavidson, Layder 1994].

Přesnost a odpovídající validita a reliabilita sociologických výzkumů je pro genderové studie velmi důležitá. Zmíněná argumentace feministek, proč jsou či byly výzkumy neadekvátní a nezobrazují pravou tvář společnosti, je jistě oprávněná. Jak bychom chtěli společnost hodnotit a popřípadě zlepšovat, pokud nemáme jasné zprávy o jejím chodu a nemůžeme si tak vytvořit reálný obraz?

Použitá literatura:

- Disman, Miroslav. 2002. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum.
- O'ConnellDavidson, Julia, Layder, Derek. 1994. *Methods Sex and Madness*. London: Routledge.

Tato rešerše je bohužel dost zmatená a zjednodušující. Váš styl a formulace nepochopitelných výroků čtenáře mate a působí nedůvěryhodně. To, jak popisujete feministickou kritiku je povrchní, neboť zjednodušeně popisujete výtky, ale nemíříte k jádru argumentů, které jsou důležité pro epistemologii. Feministická kritika oficiálních statistik stojí na sociálním konstruktivismu, který vůbec nezmiňujete. Navíc není jasné jak tyto argumenty souvisí s kvantitativní metodologií, kterou popisujete v úvodu. Vůbec to logicky nepropojujete.